

Reallöneutveckling

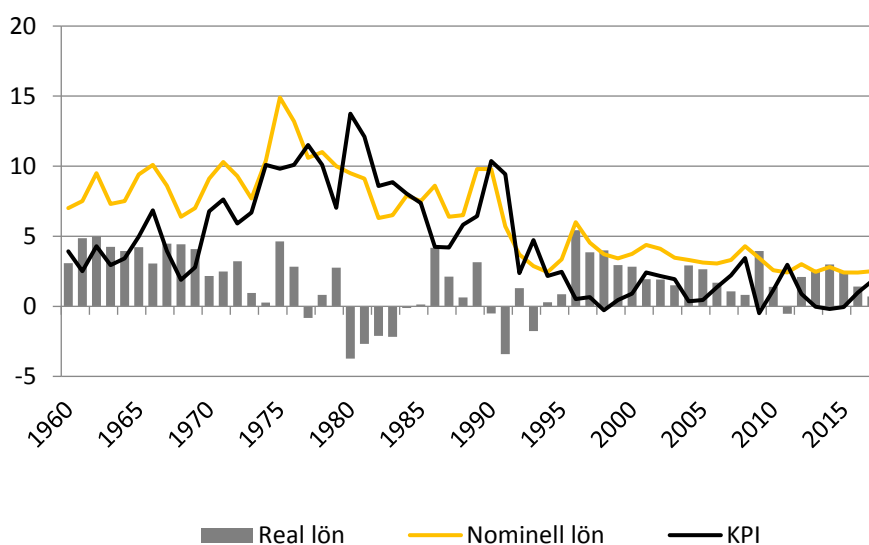
Trots en lägre nominell ökning av lönerna har reallöneutvecklingen varit stark sedan mitten av 1990-talet. En lång tidsserie över de nominella och reala löneökningarna ger en bild av hur den svenska lönebildningen har stabiliserats.

Historiskt var länge en fast växelkurs normen för den svenska penningpolitiken. Tanken var att inflationen och inflationsförväntningarna skulle anpassas till prisutvecklingen i de länder vars valutor kronan var knuten till. Det visade sig inte fungera. Den penningpolitiska regimen ändrades så att kronan släpptes fri och i januari 1993 annonserades ett inflationsmål på 2 procent. Målet, som började gälla officiellt från och med 1995, skulle utgöra ett "nominellt ankare" kring vilket inflationsförväntningarna stabiliserades.

Stabiliseringsavtalen i början av 1990-talet bröt den inflationsdrivande effekten från lönebildningen. Industriavtalets tillkomst 1997 och industrins normerande roll i lönebildningen har i kombination med Riksbankens inflationsmål möjliggjort en stabilare lönebildning och reallöneökningar under en lång följd av år. En avgörande faktor har också varit produktivitetstillväxten i det svenska näringslivet.

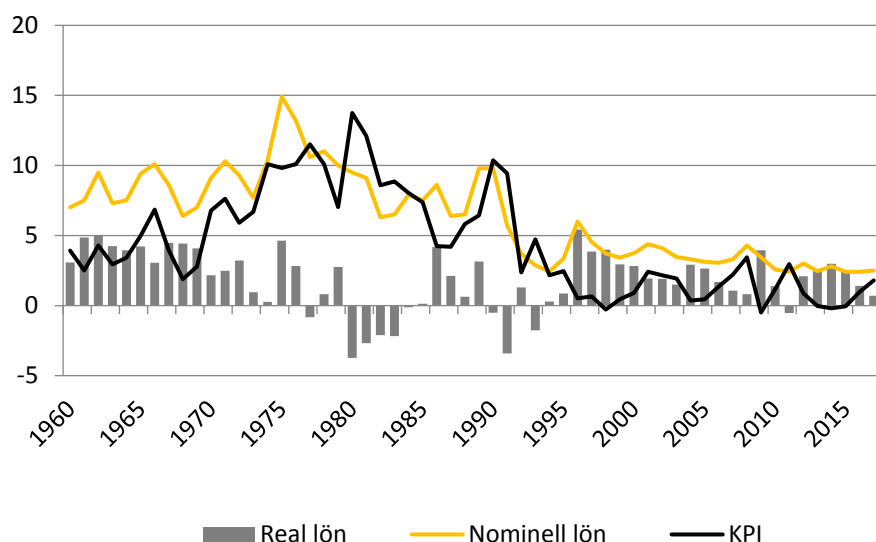
Sedan 1995 har de nominella lönerna ökat med i genomsnitt 3,4 procent per år. Under samma period har KPI stigit med i genomsnitt 1,1 procent per år, och reallönen har ökat med i genomsnitt 2,2 procent. Under perioden 1980–1994 var de nominella löneökningarna i genomsnitt 6,8 procent per år, inflationen ungefär lika hög och den reala löneökningen nära noll.

Reallöneutveckling med KPI

Ett alternativt sätt att beräkna reallönen är att använda konsumentprisindex med fast ränta (KPIF). KPIF är ett mått på den underliggande inflationen. Riksbanken meddelade under 2017 att man övergår till att se KPIF som den formella målvariabeln för inflationen, i stället för KPI. Nackdelen med KPI är att måttet varierar mer över en konjunkturcykel eftersom det påverkas direkt, via hushållens boendekostnader, av riksbankens egna ränteförändringar. Till skillnad från KPI påverkas inte KPIF av förändringar av boräntorna via reporäntan, eftersom KPIF beräknas med fast bostadsränta. Skillnaderna mellan KPI och KPIF kan vara betydande enskilda år om Riksbanken gör stora justeringar av räntan. Så var fallet både 2009 och 2011. På lång sikt, när bostadsräntan är mer stabil, ska de båda inflationsmåten sammanfalla. Den nedåtgående trenden sedan 1990-talet i såväl internationella som svenska räntor har dock medfört att KPI ökat långsammare än KPIF även i ett längre perspektiv.

Reallöneutveckling med KPIF

Källa: Medlingsinstitutet

Räknat från 1995 till och med 2017 har reallönerna ökat med totalt 64 procent trots en markant lägre nominell löneökningstakt än tidigare. Om reallönen istället beräknas med KPIF har ökningen uppgått till 50 procent. Således kan cirka 14 procentenheter av den totala uppgången i reallön sägas bero på att hushållen fått lägre ränteutgifter för egna hem. Det är ändå en kraftig ökning av löntagarnas köpkraft.

